

P ř í l o h a

k usnesení vlády
ze dne 16. června 1993 č. 328

Směrnice vlády pro sjednávání, vnitrostátní projednávání,
provádění a vypovídání mezinárodních smluv

I. Úvodní ustanovení

Článek 1

Předmět úpravy

Zásady pro sjednávání, vnitrostátní projednávání, provádění a vypovídání mezinárodních smluv /dále jen "smlouva"/ stanovené touto směrnici se vztahují na všechna písemná ujednání, bez ohledu na jejich formu a název, která Česká republika sjednává s jedním nebo více státy, případně s jednou nebo více mezinárodními vládními organizacemi, z nichž pro smluvní strany vznikají práva a závazky podle mezinárodního práva.

Působnost státních orgánů

Článek 2

1/ Pravomoc sjednávat a ratifikovat smlouvy přísluší prezidentu republiky, který na základě zmocnění daného mu Ústavou České republiky rozhodnutím ze dne 28.dubna 1993 přenesl sjednávání smluv, které nevyžadují souhlas Parlamentu, přístup k nim a jejich přijetí na vládu a s jejím souhlasem na její jednotlivé členy.

2/ Smlouvy mohou tudíž být sjednávány:

a/ prezidentem republiky /dále jen "prezidentské smlouvy"/ - jsou to smlouvy, které vyžadují souhlas Parlamentu, nebo smlouvy, jejichž sjednávání si prezident republiky vyhradil,

b/ vládou /dále jen "vládní smlouvy"/ - jsou to smlouvy, které nevyžadují souhlas Parlamentu, jejichž sjednávání přenesl

prezident na vládu,

c/ jednotlivými členy vlády /dále jen "resortní smlouvy"/ - jsou to smlouvy, které nevyžadují souhlasu Parlamentu a jejichž sjednávání přenesl prezident republiky se souhlasem vlády na její jednotlivé členy. Jedná se o smlouvy, které svým významem nepřesahují rámec působnosti ministerstva či ústředního orgánu státní správy, v jehož čele je člen vlády /dále jen ministerstvo a ústřední orgán státní správy/.

Článek 3

Sjednávání smluv je nedílnou součástí zahraniční politiky. Ministerstvu zahraničních věcí přísluší odpovědnost za to, že smlouvy budou sjednávány v souladu se zahraničně politickými zájmy České republiky, s obecně uznávanými zásadami a normami mezinárodního smluvního práva. V rámci této působnosti ministerstvo zahraničních věcí:

a/ koordinuje a zabezpečuje přípravu, sjednávání a vnitrostátní projednávání smluv; z tohoto důvodu musí s ním být projednána příprava a sjednání každé smlouvy,

b/ zabezpečuje vyhlásování smluv, jimiž je Česká republika vázána, ve Sbírce zákonů, zajišťuje jejich registraci v sekretariátu OSN, vede jejich evidenci a v případě, že je Česká republika deponitářem smlouvy, vykonává deponitářské funkce,

c/ sleduje dodržování a provádění smluv z hlediska uplatňování zájmů zahraniční politiky České republiky.

Článek 4

Ministerstva a ústřední orgány státní správy zpracovávají každoročně svou koncepci sjednávání smluv v souladu se zahraničně politickým zaměřením zahraniční politiky České republiky, kterou zasílají vždy do 31. 12. běžného roku

ministerstvu zahraničních věcí.

II. Sjednávání a vnitrostátní projednávání smluv

Příprava návrhu smlouvy a expertní jednání s druhými smluvními stranami

Článek 5

1) Přípravu a projednávání návrhu na sjednání smlouvy zabezpečuje ministerstvo nebo ústřední orgán státní správy, do jehož působnosti zcela nebo převážně náleží otázky, jež mají být navrhovanou smlouvou upraveny, nebo které v konkrétním případě určí vláda (dále jen "gestor").

2) U smluv upravujících společně obecné otázky spolupráce v oblasti kultury, školství a vědy (tzv. kulturní dohody) je gestorem přípravy a projednávání návrhu na sjednání smlouvy ministerstvo zahraničních věcí.

Článek 6

O návrzích smluv může gestor vést za podmínek uvedených v čl. 7 jednání na úrovni expertů s druhou smluvní stranou nebo v orgánech mezinárodních vládních organizací a v mezivládních dvoustranných výborech a komisích.

Článek 7

1/ Pro expertní jednání o návrhu na sjednání smlouvy zpracuje gestor návrh směrnice, který musí obsahovat:

a/ politické a hospodářské zdůvodnění účelnosti sjednání smlouvy, včetně dopadu na státní rozpočet,

b/ návrh zásad smluvní úpravy, které budou při jednání ulatňovány,

c/ návrh na složení delegace expertů.

2/ Návrh směrnice musí být projednán s vedoucími všech zúčastněných ministerstev, popřípadě dalších zúčastněných orgánů státní správy. Směrnici, po případných úpravách podle výsledku projednání, schvaluje gestor.

Článek 8

1/ Zahájení expertních jednání zajišťuje gestor.

2/ Z expertních jednání nemohou pro Českou republiku vzniknout žádné závazky, a proto text návrhu připravované smluvní úpravy, vypracovaný při těchto jednáních, nemůže být vedoucím delegace expertů ani podepsán ani parafován. O jednání se zpravidla sepíše protokol, v němž se zhodnotí průběh a výsledek jednání a k němu se připojí dohodnutý text návrhu smlouvy.

3/ Pokud se expertní jednání o návrhu uskuteční v několika fázích, je gestor smlouvy povinen po každé fázi jednání provést jeho vyhodnocení. Zjistí-li přitom, že pro další fázi jednání nevystačí se schválenými směnicemi, zpracuje návrh na další postup, v němž zohlední výsledek dosavadních jednání a projedná jej podle zásad stanovených v čl. 7 odst. 2.

4/ Jakmile se projednávání návrhu smlouvy přenesse do orgánů mezinárodní organizace nebo na diplomatickou konferenci, které mají pravomoc přijímat rozhodnutí, nejde již o expertní jednání, ale o jednání, které musí být vedeno podle návrhu na sjednání smlouvy, zpracovaného a vnitrostátně projednaného podle zásad stanovených v čl. 9 a 10.

Příprava a projednání návrhu na sjednání smlouvy

Článek 9

1/ Návrh na sjednání smlouvy dvoustranné i mnohostranné /prezidentské, vládní nebo resortní/ vypracuje gestor v

součinnosti se zúčastněnými ministerstvy, popřípadě s dalšími zúčastněnými orgány.

2/ Návrh na sjednání smlouvy obsahuje tyto části:

a/ návrh usnesení vlády, který musí obsahovat návrh:

- na rozhodnutí ve věci sjednání smlouvy,
- na jmenování zmocněnce k podpisu smlouvy /popřípadě k parafování/,
- na složení delegace, předpokládá-li se jednání delegací,
- na zabezpečení provedení příslušných opatření ke vstupu smlouvy v platnost
- na určení orgánů odpovědných za provádění smlouvy;

U smluv prezidentských návrh usnesení obsahuje rovněž návrh:

- na předložení smlouvy Parlamentu, jde-li o smlouvu vyžadující jeho souhlasu
- na zmocnění příslušného člena vlády k odůvodnění předkládané smlouvy v Parlamentu
- na vyslovení doporučení k její ratifikaci prezidentem republiky;

b/ předkládací zpráva, která má výstižně a konkrétně podávat politické, ekonomické a právní zdůvodnění účelnosti sjednání smlouvy. Musí proto obsahovat:

- zhodnocení vztahů s příslušným státem nebo příslušnou mezivládní organizací spolu se zdůvodněním, že sjednání smlouvy je v souladu se zahraničně politickými zájmy České republiky,

- souhlasné stanovisko druhé smluvní strany /případně smluvních stran/, popřípadě odůvodněný návrh na řešení otevřených a nedohodnutých otázek,

- rozbor efektivnosti smlouvou přejímaných závazků a konkrétní zdůvodnění reálnosti jejich splnění,

- rozbor, jak bude zajištěno provádění smlouvy,

- zhodnocení, je-li smlouva v souladu s českým právním

řádem, s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva, jakož i se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv,

- zdůvodněné označení kategorie navrhované smlouvy podle čl. 2 odst. 2 spolu s rozbořem, zda ke sjednání smlouvy je třeba souhlasu Parlamentu, popřípadě přijetí zákona /čl. 49 odst. 2 Ústavy České republiky/,

c/ návrh textu smlouvy, nebo podrobných zásad smluvní úpravy; návrh musí být zpracován na podkladě výsledků jednání vedených diplomatickou cestou nebo expertních jednání,

d/ návrh směrnice pro jednání, a to zejména v případě, že smlouva má být sjednána v orgánech mezinárodních vládních organizací,

e/ u smluv prezidentských obsahuje návrh na sjednání smlouvy i předkládací zprávu pro Parlament.

Článek 10

1/ Vypracovaný návrh na sjednání smlouvy zašle gestor k zaujetí stanoviska zúčastněným členům vlády a vedoucím dalších zúčastněných orgánů. Návrh na sjednání smlouvy mající vztah k měnové politice a devizovému hospodářství zašle též ministru financí a guvernérů České národní banky. Návrh na sjednání smlouvy upravující oblast vzájemné spolupráce odlišně od platného českého právního řádu, popřípadě vyžadující nové zákonné úpravy, zašle gestor k zaujetí stanoviska též ministru spravedlnosti a předsedovi Úřadu pro legislativu a veřejnou správu.

2/ Stanovisko členů vlád a vedoucích dalších zúčastněných orgánů musí být gestorů zasláno písemně nejdéle do 15 dnů ode dne doručení návrhu. Ve výjimečných případech může gestor požádat, aby stanovisko bylo předneseno na poradě náměstků ministrů, kterou za tímto účelem svolá.

3/ Vyhodnocení stanovisek podle odst. 2 tohoto článku je třeba uvést v předkládací zprávě k návrhu na sjednání smlouvy.

Článek 11

Návrhy na sjednání prezidentských smluv

Návrh na sjednání prezidentské smlouvy, vypracovaný podle zásad stanovených v čl. 9, projednaný podle čl. 10 a po případných úpravách podle výsledků projednání, předkládá gestor vládě k projednání s návrhem příslušných opatření, včetně doporučení příslušných opatření prezidentu republiky. Návrh spolupodepisuje - pokud ministerstvo zahraničních věcí není samo gestorem - ministr zahraničních věcí. Ministerstvu zahraničních věcí je třeba návrh zaslat s dostatečným předstihem před projednáním ve vládě. Gestor zašle ministerstvu zahraničních věcí společně s výtisky materiálu ke spolupodpisu jeden výtisk materiálu pro Kancelář prezidenta republiky.

Článek 12

Návrhy na sjednání vládních smluv

Návrh na sjednání vládní smlouvy, vypracovaný podle zásad stanovených v čl. 9, projednaný podle čl. 10 a po případných úpravách podle výsledku projednání, předkládá gestor vládě ke schválení. Návrh spolupodepisuje - pokud ministerstvo zahraničních věcí není samo gestorem - ministr zahraničních věcí. Ministerstvu zahraničních věcí je třeba návrh zaslat s dostatečným předstihem před projednáním ve vládě. Gestor zašle ministerstvu zahraničních věcí společně s výtisky materiálu ke spolupodpisu jeden výtisk materiálu pro Kancelář prezidenta republiky.

Článek 13

1/ Ministr průmyslu a obchodu schvaluje jménem vlády návrhy na sjednání následujících smluvních dokumentů:

a/ protokolů a jiných smluvních dokumentů k "obchodním", "obchodním a platebním" a "platebním" smlouvám, u nichž je ministerstvo průmyslu a obchodu gestorem, pokud z nich nevyplývá zásadní změna těchto smluv,

b/ smluvních dokumentů, prodlužujících platnost shora uvedených smluv a mnohostranných surovinových dohod,

c/ smluvních dokumentů, z nichž vyplývá změna platebních smluv, pokud jde o výši clearingového mezního úvěru, platebních titulů, clearingové měny, jejího zajištění nebo zajištění poskytnutého úvěru, změna zásad o bankovně technickém provádění těchto smluv; forma sjednání, schvalování a podpisu těchto smluvních dokumentů bude dohodnuta s guvernérem České národní banky,

d/ protokolů a jiných smluvních dokumentů ke smlouvám obsahujícím oblast vědeckotechnické spolupráce, u nichž je ministerstvo průmyslu a obchodu gestorem, pokud z nich nevyplývá zásadní změna těchto smluv,

e/ smluvních dokumentů, z nichž vyplývá nová úprava technického provádění smluv včetně úprav zbožových listin, v případě mnohostranných surovinových dohod úprava kvót po projednání s příslušnými resorty, v případě úvěrových smluv prodloužení nebo zkrácení lhůt ke kontraktaci a k čerpání úvěrů, pokud se tím nemění počátek lhůty ke splácení těchto úvěrů,

f/ rozhodnutí smíšených orgánů zřízených smlouvou, jíž je Česká republika vázána, pokud z nich nevyplývá zásadní změna dohody, na základě které byl takový orgán zřízen nebo zásadní změna obchodně politického režimu nebo přístupu na trh vůbec,

g/ mezistátních vazbových zbožových dohod po projednání s jinými zúčastněnými orgány.

2/ Návrhy uvedených smluvních dokumentů schvaluje ministr průmyslu a obchodu po dohodě s vedoucími zúčastněných ministerstev

a dalších orgánů státní správy. U smluv úvěrových a platebních vždy po dohodě s ministrem financí a guvernérem České národní banky.

Článek 14

Ministr kultury a ministr školství, mládeže a tělovýchovy po dohodě s vedoucími zúčastněných ministerstev a dalších orgánů státní správy schvalují jménem vlády návrhy prováděcích dokumentů k dohodám o spolupráci v oblasti kultury, školství a vědy.

Článek 15

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy po dohodě s vedoucími zúčastněných ministerstev a dalších orgánů státní správy schvaluje jménem vlády návrhy prováděcích dokumentů k dohodám o vědeckotechnické spolupráci.

Článek 16

Ministr životního prostředí po dohodě s vedoucími zúčastněných ministerstev a dalších orgánů státní správy schvaluje jménem vlády návrhy prováděcích dokumentů k dohodám o vodohospodářské spolupráci na hraničních vodách.

Článek 17

Smluvní dokumenty uvedené v čl. 13 - 16 předkládá příslušný člen vlády na vědomí vládě hromadně do konce února za každý uplynulý kalendářní rok.

Článek 18

Návrhy na sjednání resortních smluv

Návrhy na sjednání resortních smluv se vládě nepředkládají. Návrhy zpracované podle zásad stanovených v čl. 9 a projednané podle čl.10 schvalují příslušní členové vlády po dohodě s ministrem zahraničních věcí.

Článek 19

Plné moci

1/ K podpisu smlouvy se pro zmocněnce vystavuje zpravidla plná moc.

2/ Plnou moc k podpisu smlouvy uděluje:

a/ u smluv prezidentských prezident republiky, zpravidla na doporučení vlády,

b/ u smluv vládních ministr zahraničních věcí jménem vlády na základě jejího usnesení nebo na návrh členů vlády uvedených v čl.13 - 16,

c/ u smluv resortních příslušný člen vlády.

3/ Plné moci opatřuje ministerstvo zahraničních věcí na žádost podanou nejpozději 10 dnů před podpisem smlouvy. V případě, že tato lhůta nemůže být dodržena, požádá gestor se zdůvodněním o výjimku.

4/ Plné moci, které nebyly při uzavření smlouvy vyměněny, popřípadě nebudou již pro sjednání smlouvy použity, musí být neprodleně vráceny ministerstvu zahraničních věcí.

Článek 20
Podpis smlouvy

1/ Zmocněnec je oprávněn smlouvu podepsat jen tehdy, je-li smlouva po obsahové stránce v souladu s návrhem schváleným příslušným orgánem.

2/ Nepodaří-li se smlouvu podepsat, předloží o tom gestor zprávu spolu s návrhem dalšího postupu, projednaným se všemi zúčastněnými ministerstvy a orgány státní správy, orgánu, který návrh schválil.

Článek 21
Projednání smluv po podpisu

1/ Smlouvy se projednají po podpisu v případě, že si to příslušný orgán, který návrh schválil, v konkrétním případě vyhradil nebo gestor smlouvy to považuje za nezbytné. Při projednání podepsaných smluv se postupuje obdobně jako při projednání návrhu na sjednání smlouvy.

2/ Byla-li resortní smlouva sjednána s výhradou schválení, schvaluje ji příslušný člen vlády. Informování druhé smluvní strany o vnitrostátním schválení takové smlouvy se zajišťuje diplomatickou cestou.

Ratifikace smluv

Článek 22

1/ Ratifikaci prezidentem podléhají smlouvy, které byly sjednány z jeho plné moci, /tj. smlouvy uvedené v čl. 2 odst. 2. písm. a/.

2/ Smlouvy, které ke svému vstupu v platnost vyžadují ratifikaci, musí být opatřeny ratifikační klausulí.

Článek 23

Souhlas Parlamentu před ratifikací vyžadují smlouvy o lidských právech a základních svobodách, politické smlouvy, hospodářské smlouvy všeobecné povahy, jakož i smlouvy, k jejichž provedení je třeba zákona.

Článek 24

Přijetí a přístup k mnohostranné smlouvě a změna smlouvy

Při přijetí a přístupu k mnohostranné smlouvě, jakož i při změně dvoustranné i mnohostranné smlouvy, pokud při jejím schválení příslušný orgán nestanovil jinak, se postupuje obdobně jako při sjednávání smlouvy.

Vstup smlouvy v platnost

Článek 25

Smlouva vstupuje v platnost dnem stanoveným v jejím závěrečném ustanovení. Česká republika je odpovědná za její plnění ode dne, kdy v souladu s tímto ustanovením nabyla pro ní platnosti.

Článek 26

1/ Ratifikační listiny a listiny o přístupu ke smlouvám a o jejich přijetí, jakož i listiny o jejich schválení vládou, opatřuje a jejich výměnu nebo uložení zařizuje na žádost gestora ministerstvo zahraničních věcí. Ministerstvo zahraničních věcí na žádost gestora provádí rovněž opatření spojená s výměnou not o schválení smlouvy nebo s rozhodnutím o výpovědi smlouvy.

2/ Pokud při podpisu, ratifikaci nebo přijetí mnohostranné smlouvy, jakož i při přístupu ke smlouvě, mají být uplatněny výhrady odpovídající zájmům České republiky nebo uplatněna prohlášení zajišťující základní právní pozice České republiky, musí být návrh výhrad a prohlášení projednán a schválen orgány,

které daly souhlas k tomu, aby Česká republika byla smlouvou vázána.

III. Vyhlásování smluv

Článek 27

1/ Ve Sbírce zákonů se vyhláší sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, spolu s jejich plným zněním, sdělení o výpovědi mezinárodních smluv a o jiných skutečnostech důležitých pro jejich provádění, jestliže jde

a/ o mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, politické smlouvy a smlouvy hospodářské všeobecné povahy, jakož i mezinárodní smlouvy, k jejichž provedení je třeba zákona,

b/ o jiné mezinárodní smlouvy obsahující úpravu, týkající se právního postavení nebo zájmu fyzických a právnických osob.

2/ Plné znění mezinárodních smluv uvedených v odstavci 1 písm.b/ se nevyhláší, jestliže se úprava v nich obsažená týká malého počtu fyzických a právnických osob. V tomto případě sdělení ministerstva zahraničních věcí obsahuje údaj o tom, kde je plné znění mezinárodní smlouvy k nahlédnutí.

3/ Je-li podle mezinárodní smlouvy pro její výklad rozhodné jiné znění než znění v českém jazyce, obsahuje sdělení údaj o tom, kde lze nahlédnout do znění mezinárodní smlouvy, jež je rozhodné pro její výklad.

4/ Návrh na vyhlášení sdělení zašle gestor ministerstvu zahraničních věcí neprodleně poté, co je mu známo datum vstupu v platnost, aby smlouva mohla být vyhlášena ihned se vstupem v platnost.

5/ Gestor odpovídá za terminologicky a jazykově bezvadný a ke zveřejnění způsobilý překlad smlouvy v případě, že autentický text smlouvy byl sjednán jen v cizím jazyce.

Článek 28
Registrace smluv

Registraci mezinárodních smluv, jimiž je vázána Česká republika, v sekretariátě OSN a příslušných orgánech jiných mezinárodních organizací zajišťuje ministerstvo zahraničních věcí v dohodě s gestorem a s druhou smluvní stranou.

IV. Provádění smluv

Článek 29
Dodržování smluv

1/ Gestor smlouvy je povinen důsledně dbát o to, aby všechny zúčastněné orgány a organizace poctivě dodržovaly smlouvy.

2/ Gestor smlouvy je současně povinen sledovat, zda druhá smluvní strana /u dvoustranných i mnohostranných smluv/, dodržuje své závazky vyplývající z konkrétní smlouvy. V případě zjištění nedostatků při dodržování smlouvy druhou smluvní stranou, informuje gestor smlouvy ministra zahraničních věcí.

Článek 30
Zajištění plnění smluv

1/ K zajištění plnění závazků, vyplývajících pro Českou republiku z uzavřených smluv prezidentských a vládních, přijímá vláda v souvislosti s vyslovením souhlasu se smlouvou příslušná opatření. Ministerstva a ústřední orgány státní správy, do jejichž působnosti patří provádění smlouvy, případně určené usnesením vlády, jsou odpovědní za řádné plnění smlouvou převzatých závazků.

2/ K zajištění plnění závazků, vyplývajících pro Českou republiku z uzavřených resortních smluv, je gestor smlouvy povinen přijmout obdobné opatření. Za plnění těchto závazků je plně odpovědný gestor smlouvy.

Článek 31

Kontrola plnění smluv

Gestor smlouvy je povinen:

a/ zajistit kontrolu plnění závazků vyplývajících ze smlouvy, jakož i plnění závazků druhými smluvními stranami /smluv dvoustranných a mnohostranných/ a podle potřeby přijímat opatření k odstranění případných nedostatků,

b/ v případě zjištění podstatného porušení smlouvy druhou smluvní stranou /po případě smluvními stranami/, po dohodě s ministrem zahraničních věcí předložit vládě návrh na přijetí nezbytných opatření v souladu s příslušnými normami mezinárodního práva,

c/ průběžně sledovat dobu platnosti smlouvy a podle potřeby učinit včas v dohodě s ministrem zahraničních věcí příslušná opatření k případnému prodloužení smlouvy.

V. Výpověď smluv

Článek 32

Návrhy na výpovědi smluv

Návrhy na výpověď smluv, především z důvodů jejich hrubého porušení druhými smluvními stranami nebo z důvodu podstatné změny poměrů, která má za následek zásadní změnu rozsahu závazků, které mají být smlouvou plněny, předkládá vládě gestor. Přitom postupuje přiměřeně podle čl. 9 a 10 této směrnice.

Článek 33

Výpověď prezidentských smluv

1/ Smlouvy sjednané z plné moci prezidenta, jakož i smlouvy, k nimž Česká republika přistoupila na základě jeho rozhodnutí, vypovídá prezident republiky.

2/ Smlouvy podle odst. 1 sjednané se souhlasem Parlamentu vypovídá prezident republiky po předchozím souhlasu tohoto orgánu.

Článek 34

Výpověď vládních smluv

Smlouvy sjednané z plné moci vlády, jakož i smlouvy, k nimž Česká republika přistoupila na základě rozhodnutí vlády, vypovídá vláda.

Článek 35

Výpověď resortních smluv

Resortní smlouvy vypovídá po projednání ve vládě příslušný člen vlády.

VI. Archivace a evidence mezinárodních smluv

Článek 36

1/ Ministerstvo zahraničních věcí vede evidenci všech smluv prezidentských, vládních a resortních.

2/ K uložení v archivu ministerstva zahraničních věcí jsou gestoři povinni bez odkladu zaslat originály smluv spolu s jedním opisem, ověřené kopie a překlad mnohostranných smluv, jakož i

další dokumenty k nim se vztahující.

3/ Pokud by prvopisy některých smluv s výslovným souhlasem ministerstva zahraničních věcí zůstaly uloženy v archivu ministerstva obrany a v archivu ministerstva vnitra, ohlásí tyto orgány ministerstvu zahraničních věcí evidenční číslo, pod nímž je smlouva uložena a další potřebné evidenční údaje.

4/ Ministerstvo zahraničních věcí vede evidenci států, které jsou vázány mnohostrannými smlouvami, jejichž smluvní stranou je Česká republika.

VII. Závěrečné ustanovení

Článek 37

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem 16. června 1993.

